

Maakuntapuntari 2017

Pohjois-savolaisten näkemykset identiteetistä, päättäjistä, maakunnan tulevaisuudesta ja itsehallinnosta

Asukkaiden mielestä Pohjois-Savon valttikortteja tulevaisuudessa ovat kulutus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet sekä vetovoima matkailukohteena. Uhkia puolestaan ovat asumisen kustannukset, terveys- ja sosiaalipalveluiden heikentyminen sekä maakunnan ja kuntien talousongelmat. Hyviin palveluihin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin haluttaisiin panostaa enemmän.

Luottamusta päättäjiin tulisi tutkimuksen mukaan pystyä parantamaan. Alle puolet Pohjois-Savon asukkaista tuntee luottamusta kuntien ja maakunnan päättäjiä kohtaan. Kaikesta huolimatta kunnallinen ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeelliseksi.

Pohjois-Savon asukkaiden samaistuminen omaan maakuntaan ei ole kovin voimakasta. Maakunnan tärkeimpänä tehtävänä pidetään sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Tuoreimmassa maakuntiin kohdistetussa tutkimuksessa asukkaat puntaroivat alueellista identiteettiä, maakunnan kehitysnäkymiä, luottamusta päättäjiin, maakunnan menestystekijöitä ja tehtäviä tulevaisuudessa, alueellista itsehallintoa sekä sote-uudistuksen seuraamuksia. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia.

Alueellinen identiteetti

Pohjoissavolaisten samaistuminen maakuntaan ei ole kovin voimakasta

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan asukkaiden tunneperäistä sidosta, samaistumista alueeseen. Kysymys on siitä, miten asukkaat tuntevat kuuluvansa jollekin alueelle, miten he hahmottavat alueensa ja tiedostavat sen luonteen.

Tutkimuksessa selvitettiin, missä määrin ihmiset samaistuvat erilaisiin alueellisiin kokonaisuuksiin. Merkittävin alueellisen samaistumisen kohde on maakunnan asukkaiden keskuudessa Suomi kokonaisuutena. Lähes kaikki maakunnan asukkaat kokevat samaistuvansa omaan maahan ainakin jonkin verran (94 %). Neljä viidestä (79 %) kokee samaistuvansa erittäin tai melko voimakkaasti.

Varsin vahvasti Pohjois-Savossa samaistutaan myös kotikuntaan/-kaupunkiin (88 % vähintään jonkin verran ja 51 % erittäin tai melko voimakkaasti) sekä asuinkunnan kunnanosaan/kaupunginosaan (82 % ja 43 %). Eurooppaan kiinnittyviä on vähemmän kuin kotikuntaan tai sen kunnanosiin (77 % ja 33 %).

Samaistuminen omaan maakuntaan ei ole erityisen voimakasta. Pohjoissavolaisista enemmistö (69 %) kiinnittyy maakuntaansa vähintään jonkin verran, mutta alle kolmannes (30 %) erittäin tai melko voimakkaasti. Samaistuminen omaan maakuntaan on heikompaa kuin yhteenkuuluvuuden tunne Eurooppaan.

Muihin maakuntiin verrattuna käy ilmi se, että Pohjoissavolaisten samaistuminen maakuntaan on hieman keskimäärää voimakkaampaa. Kiinnittyminen Eurooppaan ja muuhun maailmaan on vaisumpaa kuin koko maan väestön keskuudessa.

Maakunnallisen identiteetin tulisi vastaisuudessa nojautua etenkin omaleimaiseen kulttuuriin

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan sellaisten tekijöiden kokonaisuutta, jotka lisäävät ihmisten yhteenkuuluvaisuuden tunnetta asuinalueeseen. Tutkimuksessa vastaajat arvioivat sitä, mihin tekijöihin maakunnan identiteetin pitäisi tulevaisuudessa perustua; minkä kaikkien tekijöiden varaan tulisi rakentaa. Tehtävänä oli valita korkeintaan kolme tärkeintä neljätoista tekijää sisältäneeltä listalta.

Pohjois-Savossa haluttaisiin maakunnan identiteetin perustuvan ennen muuta omaleimaiseen kulttuuriin (esim. heimo, murre jne.) (60 %) sekä esteettisiin tekijöihin, luontoon, maisemiin ja rakennuksiin (47 %). Melko tärkeäksi identiteettitekijäksi osoittautuu myös historia ja perinteet (38 %).

Oman maakunnan vahva media, asukkaiden menestys kilpaurheilussa, tieteissä ja taiteissa sekä kansainvälinen, elävä ilmapiiri eivät ole maakunnallisen identiteetin keskeisimpiä rakennusaineita, vaikka ovat muuten monille ihmisille tärkeitä asioita.

Pohjoissavolaisten näkemykset eroavat selvästi koko maan väestön arvioista. Maakunnan omaleimaisen kulttuurin vaaliminen saa Pohjois-Savossa tuntuvasti enemmän painoarvoa kuin useimmissa muissa maakunnissa.

Miten maakunta muuttuu?

Asumisen kustannukset, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä kuntien talous ovat Pohjois-Savon kipupisteitä tulevaisuudessa

Näkemyksiä oman maakunnan kehityksestä selvitettiin tutkimuksessa siten, että vastaajille esitettiin lista asioita ja kysyttiin, millaiseksi arvioi oman maakunnan kehityksen seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Löytyy viisi asiaa, joissa enemmistö Pohjois-Savossa odottaa kehityksen maakunnassa kulkevan vääjäämättömästi huonompaan suuntaan. Nämä asiat ovat asumisen hinta (63 % arvioi kehittyvän huonompaan suuntaan), terveys- ja sosiaalipalvelut (63 %) maakunnan (56 %) ja sen kuntien taloustilanne (68 %) sekä maahanmuuton ongelmat (50) %. Maakunnan liikenneyhteyksiä sekä yleistä järjestystä, turvallisuutta ja rikollisuutta koskevat odotukset ovat myös melko pessimistisiä.

Optimistisemmiksi näkemykset kääntyvät, kun vastaajat arvioivat energiatehokkuutta, luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä (41 % arvioi kehittyvän parempaan suuntaan), harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia (37 %) sekä kauppapalveluja ja kulutusmahdollisuuksia (37 %). Aika moni odottaa vetovoiman matkailukohteena kehittyvän paremmaksi (36 %).

Tuloksista huokuu tulevaisuuden kuva, jossa kulutus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet sekä vetovoima matkailukohteena lisääntyvät. Kuntien ja maakunnan talouden kuitenkin epäillään asettavan rajoitteita odotusten toteutumiselle.

Odotukset Pohjois-Savossa ovat samansuuntaisia kuin koko maassa keskimäärin. Pohjoissavolaisia kuitenkin arveluttavat monet asiat jonkin verran keskimäärää useammin, esim. maakunnan ja sen kuntien talous, työllisyyskehitys, asukkaiden toimeentulo sekä liikenneyhteydet.

Luottamus päättäjiin

Luottamus päättäjiin on heikkoa

Kansalaisten suhdetta kotikuntaan ja maakuntaan lähestytään seuraavassa luottamuksen näkökulmasta. Luottamussuhteen selvittäminen antaa tietoa päätöksentekijöiden nauttiman legitimiuden asteesta, siitä koetaanko niiden toiminta oikeutetuksi ja hyväksytyksi. Luottamus päivittyy jatkuvasti vastauksena muuttuviin olosuhteisiin ja tapahtumiin.

Tutkimuksessa tiedusteltiin luottamusta kotikunnan, oman maakunnan, valtakunnan tason ja Euroopan unionin päättäjiin. Tuloksista käy ilmi, että luottamus päättäjiin on heikkoa riippumatta tarkastelutasosta.

Pohjois-Savon asukkaista kuudesosa luottaa erittäin tai melko paljon Euroopan unionin päättäjiin (16 %) ja neljännes kotimaan valtakunnan tason päätöksentekijöihin (24 %). Oman maakunnan päättäjät eivät pärjää paljoa paremmin. Vajaa kolmannes antaa vapauttavan tuomion maakunnan päättäjille (31 %).

Merkillepantavaa tuloksissa on se, että myöskään oman kotikunnan päättäjät eivät ole mitenkään erityisen hyvässä hapessa Pohjois-Savon asukkaiden keskuudessa. Reilu kolmannes (35 %) luottaa erittäin tai melko paljon ja enemmistö (61 %) ei luota kovinkaan paljon tai ei lainkaan.

Koko maan väestöön verrattuna pohjoissavolaiset luottavat hieman keskimäärää enemmän oman maakunnan päättäjiin.

Maakunnan tärkeimmät menestystekijät tulevaisuudessa

Asukkaiden mielestä Pohjois-Savon valttikortteja ovat hyvät palvelut sekä pienet ja keskisuuret yritykset

Alueet kilpailevat keskenään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Tämän takia on oleellista tunnistaa maakuntien vahvuudet ja heikkoudet, jotta kyettäisiin määrittämään menestystekijät. Maakuntien kilpailukykyä kartoitettiin tutkimuksessa tiedustelemalla asuinmaakunnan menestymisen avaintekijöitä vastaisuudessa. Tehtävänä oli valita kolme tärkeintä tekijää maakunnan tulevaisuuden menestymisen kannalta.

Pohjois-Savossa nousee neljä tekijää ylitse muiden. Asukkaiden mielestä nämä tärkeistä tärkeimmät menestystekijät ovat hyvät palvelut (42 % valitsee kolmen tärkeimmän joukkoon), pienten ja keskisuurten yritysten pysyminen alueella (38 %), hyvät liikenneyhteydet (32 %) sekä viihtyisät ja turvalliset asuinympäristöt (29 %). Muiden tekijöiden tärkeysarvo jää selvästi em. jälkeen. Listan tyveen, vähiten tärkeiksi menestystekijöiksi, asettuvat työvoiman edullinen hinta ja korkea osaaminen.

Verrattuna muiden maakuntien asukkaiden näkemyksiin Pohjois-Savossa panostettaisiin etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, maaseudun elinvoimaan ja yrittäjyyden edistämiseen.

Maakuntien tärkeimmät tehtävät vuodesta 2019 lähtien

Ylivertaisesti tärkein maakunnan tehtävä on sosiaali- ja terveydenhuolto

Vuonna 2019 maakunnat vastaavat monista tehtäväalueista. Niillä on itsehallinto ja siten mahdollisuus päättää maakunnan taloudesta ja toiminnasta. Maakuntien ylintä päätösvaltaa käyttää suoralla vaalilla valittu valtuusto. Tutkimuksessa vastaajille esitettiin joukko tuleville 18 maakunnalle kaavailuista tehtävistä ja kysyttiin, mitkä niistä ovat kolme tärkeintä.

Maakunnille suunnitelluista tehtävistä ylivertaisesti tärkeimmäksi koetaan sosiaali- ja terveydenhuolto. Enemmän kuin kaksi kolmesta (69 %) valitsee sen kolmen tärkeimmän tehtäväalueen joukkoon. Seuraavaksi tärkeimmät tehtäväalueet ovat työ- ja elinkeinopalvelut mukaan lukien alueellisten yhteispalveluiden järjestäminen ja kehittäminen (32 %), pelastustoimi (31 %) sekä alueiden ja elinkeinojen kehittäminen ml. rahoitus (30 %).

Vähempiarvoisiksi, joskaan ei arvottomiksi, tehtäviksi nähdään maakunnallisen identiteetin, elinvoiman ja kulttuurin edistäminen sekä ympäristöterveydenhuolto, vesihuolto ja alueelliset luonnonvaratehtävät.

Pohjois-Savon asukkaat pitävät sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä maaseudun kehittämistä keskimäärää tärkeimpinä maakunnan tehtävinä. Joukkoliikenteen alueellinen suunnittelu ja järjestäminen on puolestaan vähemmän tärkeä tehtävä verrattuna muiden maakuntien asukkaiden näkemyksiin.

Näkemykset paikallisesta itsehallinnosta

Enemmistön mielestä maakuntaitsehallinto edellyttää omia itsenäisiä toimielimiä ja vaaleja

Paikallisella itsehallinnolla tarkoitetaan yleensä paikallisviranomaisten oikeutta ja kelpoisuutta säännellä ja hoitaa lain nojalla huomattavaa osaa julkisista asioista omalla vastuullaan ja paikallisen väestön etujen mukaisesti.

Paikallisen itsehallinnon toteutus ei kuitenkaan ole yksiselitteinen asia. Joissain paikallistason tehtävänä on lähinnä vain toteuttaa valtiotason poliittisia päätöksiä käytännössä. Toisissa tapauksissa paikallistasolle on puolestaan annettu paljon itsenäistä päätäntävaltaa esimerkiksi taloudellisten voimavarojen suhteen sisältäen mm. verotusoikeuden.

Teemaa lähestyttiin tiedustelemalla näkemystä kuntien ja maakuntien itsehallinnon tunnusmerkeistä. Tehtävänä oli valita ne kriteerit, joiden pitää täytyä, että kuntaa ja maakuntaa voidaan pitää itsenäisinä.

Kuntien osalta enemmistö Pohjois-Savon asukkaista edellyttää ainakin kolmen kriteerin täyttymistä. Nämä ovat suora kansanvaali (58 %), omat ja itsenäiset toimielimet (55 %) sekä oikeus omaan talouden hoitoon ml. verotusoikeus (51 %). Yleinen toimiala (oikeus ja edellytykset kuntalaisten tarpeiden ja vaatimusten mukaisiin päätöksiin) ei ole kunnallisen itsehallinnon välttämätön edellytys.

Maakuntien osalta vaatimukset ovat samansuuntaisia. Enemmistön mielestä maakunnan itsenäisyys vaatii kahden asian toteutumista suoria vaaleja (56 %), omia itsenäisiä toimielimiä (53 %). Oma talouden hoito ml. verotusoikeus ei ole maakunnan itsenäisyyden välttämätön edellytys, ei myöskään yleinen toimiala (oikeus kuntalaisten tarpeiden ja vaatimusten mukaisiin päätöksiin).

Pohjois-Savossa on paljon kunnallisen ja maakunnallisen itsehallinnon puolustajia

Suhtautumista paikalliseen itsehallintoon selvitettiin myös kolmella asenneväittämällä. Enemmistö Pohjois-Savon asukkaista (63 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”maakunnilla tulee olla samanlainen itsehallinto kuin kunnilla nykyisin”. Eri mieltä tohtii olla neljännes (24 %).

Kunnallinen itsehallinto ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeellisiksi ainakin joissain puitteissa. Selvä enemmistö Pohjois-Savon asukkaista torjuu väittämän, jonka mukaan ”kunnat eivät tarvitse itsehallintoa” (67 %). Vain viidesosa (21 %) olisi valmis romuttamaan kunnallisen itsehallinnon.

Maakunnallinen itsehallinto jakaa hieman enemmän mielipiteitä puolesta ja vastaan. Reilu neljännes (27 %) kokee, että ”maakunnat eivät tarvitse itsehallintoa”. Enemmistö (57 %) kuitenkin taklaa moisen väittämän.

Pohjois-Savon asukkaiden mielipiteet poikkeavat koko maan väestön näkemyksistä. Pohjoissavolaiset puolustavat kunnallista ja maakunnallista itsehallintoa kiivaammin kuin koko väestö maassa keskimäärin.

Mielipiteet sote-uudistuksen vaikutuksista

Enemmistö uskoo palveluiden heikkenevän sote-uudistuksen seuraamuksena

Tutkimuksessa vastaajille kerrottiin, että tällä hetkellä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu on kunnilla. Vastaisuudessa järjestämisvastuu siirtyy maakunnille siten että julkinen, yksityinen ja kolmas sektori kilpailevat palveluiden tuotannossa.

Vastaajat ottivat tutkimuksessa kantaa siihen, miten uskovat palveluiden muuttuvan ratkaisun myötä viiden keskeisen kriteerin mukaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia sote-uudistuksella oletetaan olevan toteutuessaan.

Pohjois-Savon asukkailla on varsin pessimistinen näkemys sote-uudistuksen seuraamuksista. Kolme neljästä (75 %) arvioi palveluiden tasavertaisuuden maan eri puolilla heikkenevän. Eikä tässä kaikki. Enemmistö uskoo lisäksi, että saavutettavuudessa (53 %) ja laadussa (52 %) tapahtuu herpaantumista nykyisestä tasosta.

Palveluketjun toimivuuden peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin ennakoitaan myös huonontuvan (48 %). Paljoo parempaa ei ole luvassa palveluiden määrän suhteen, jos pohjoissavolaisten näkemyksiin on luottaminen. Lähes joka toinen uskoo heikennyksiin palveluiden määrässä (48 %).

Pohjois-Savon asukkaiden näkemykset sote-uudistuksen seuraamuksista ovat samansuuntaisia kuin koko maan väestön keskimäärin.

Tutkimuksen toteutus

KAKS - Kunnallissalan kehittämssäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy (TNS Gallup Oy).

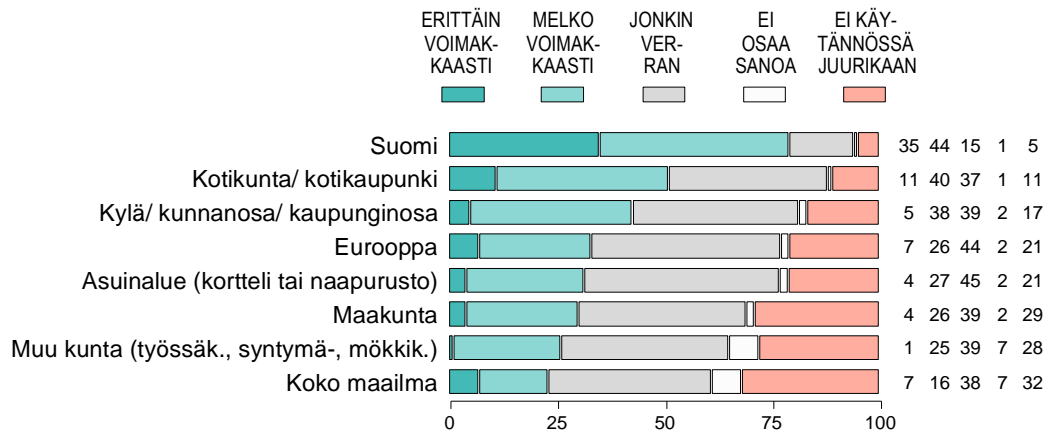
Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa joulukuussa 2016. Haastatteluja tehtiin Pohjois-Savossa 250. Vastaajat edustavat maakunnan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöstä. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on Pohjois-Savossa viisi ja puoli prosenttiyksikköä suuntaansa.

Maakunnan asukkaiden käsityksiä on verrattu koko maan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöstä edustavaan aineistoon. Koko maan väestöstä edustava vertailuaineisto sisältää 4.299 haastattelua. Koko maata edustavassa aineistossa virhemarginaali on suurimmillaan yksi ja puoli prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087.

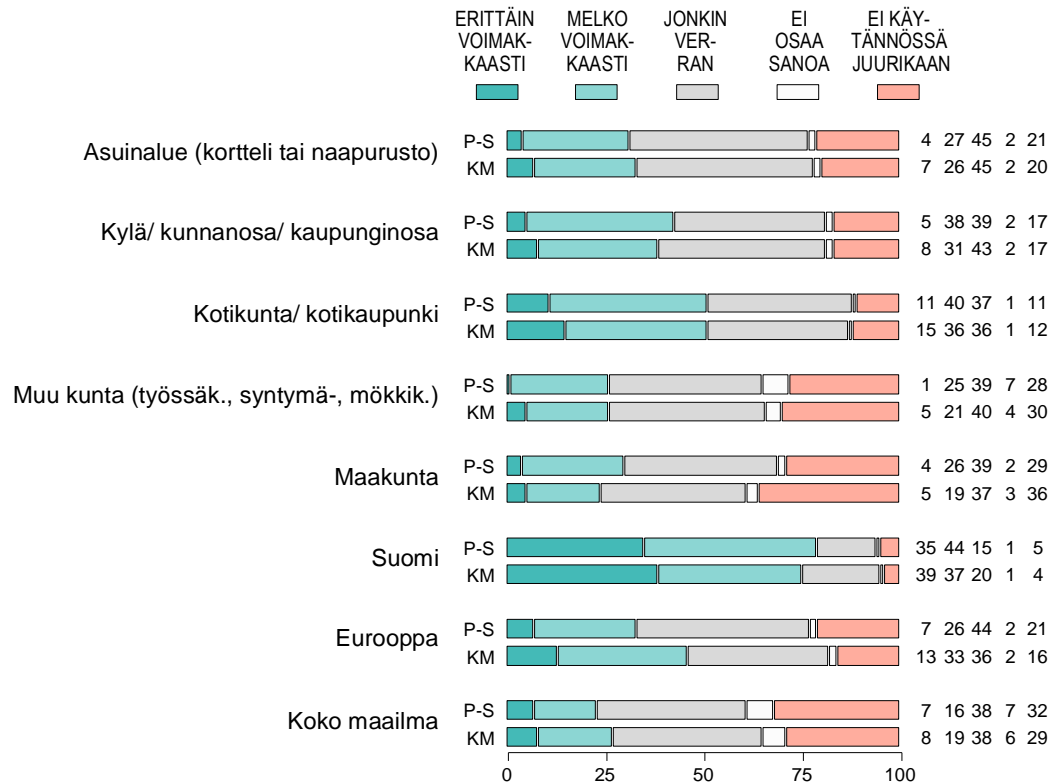

Kuvio 1-10. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: POHJOIS-SAVO (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

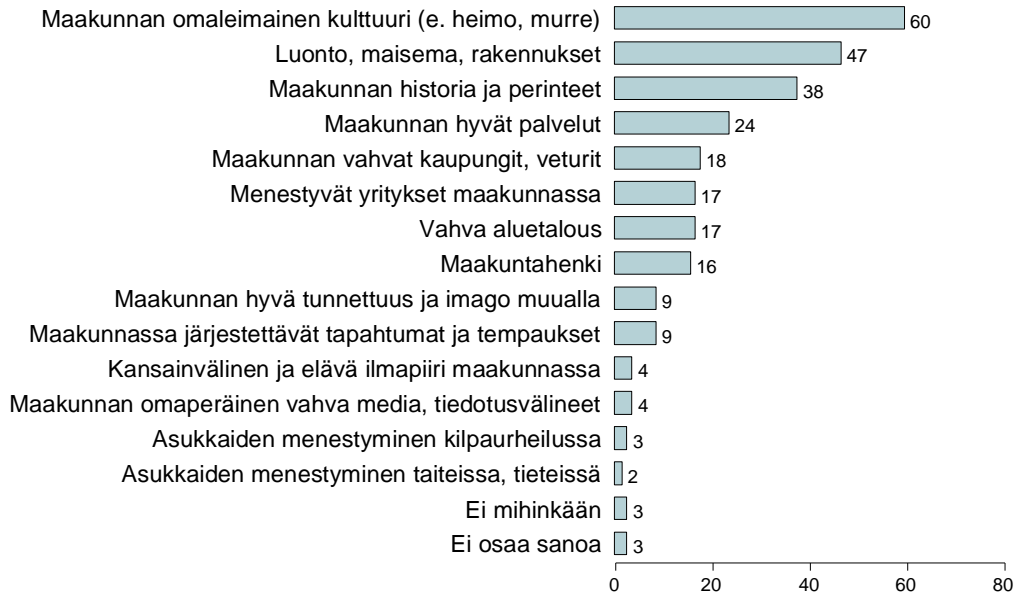
Kuvio 1-10v. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

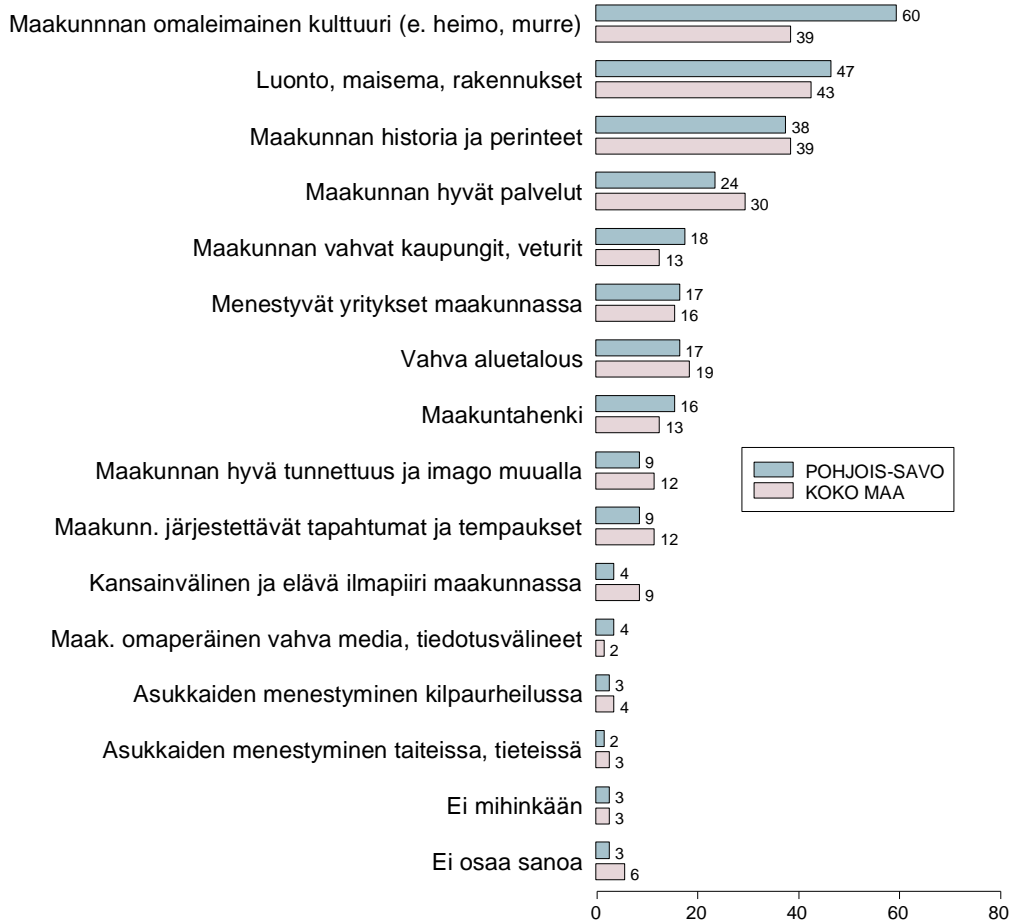
Kuvio 2-10. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA:
POHJOIS-SAVO (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

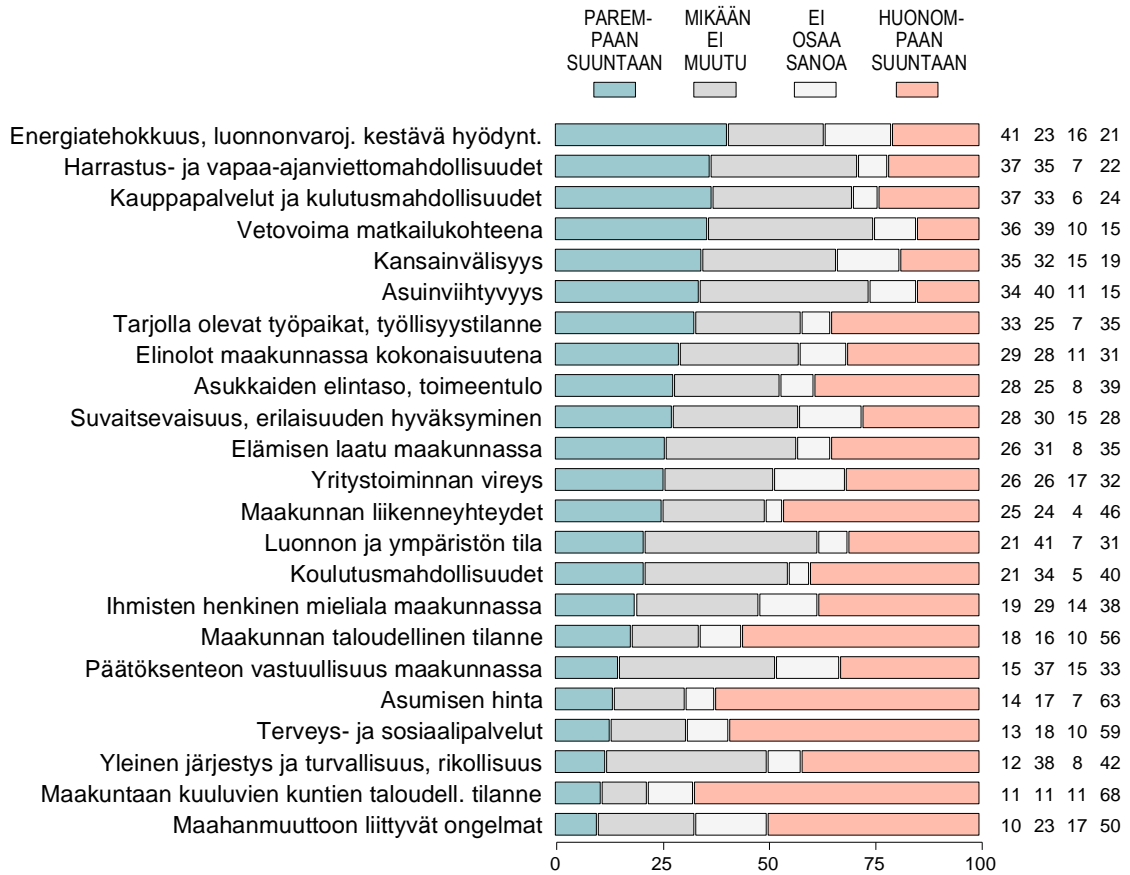
Kuvio 2-10v. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA: POHJOIS-SAVO vs. KOKO MAA (kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

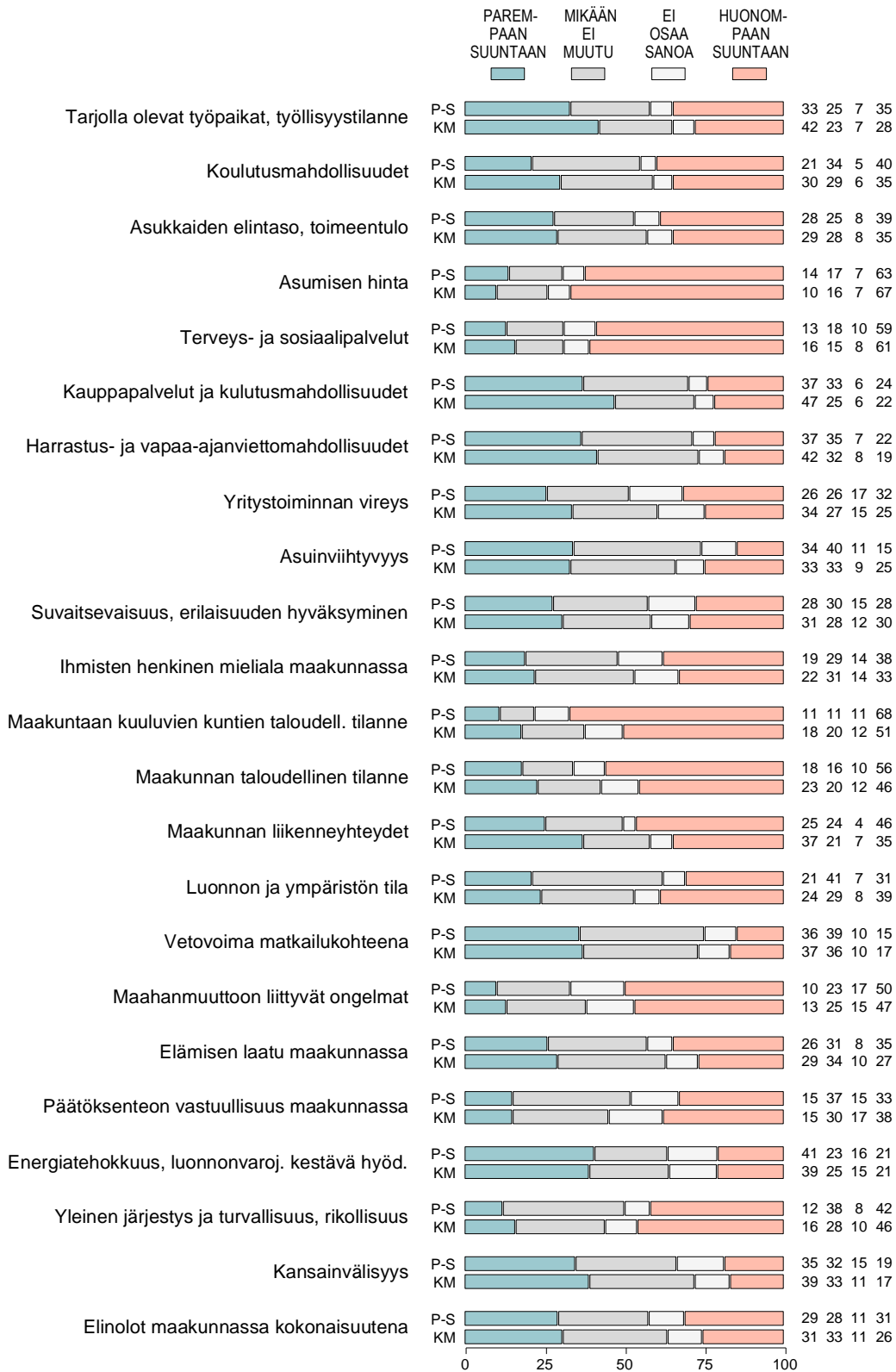
Kuvio 4-10. JOS AJATTELEE 10 VUOTTA ETEENPÄIN, MILLAISEKSI ARVIOI OMAN MAAKUN-
TANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: POHJOIS-SAVO (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

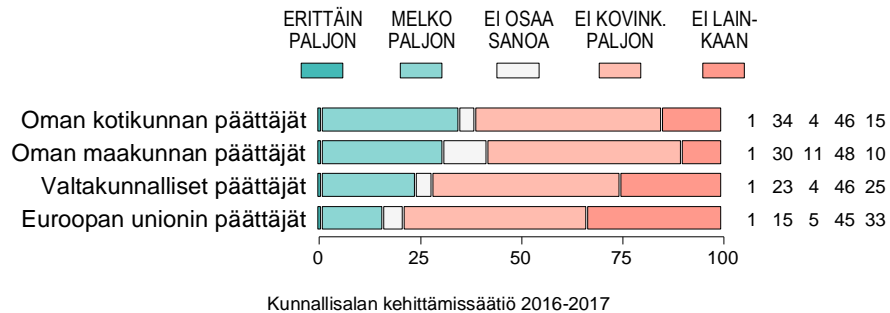
Kuvio 4-10v. MITEN ARVIOI OMAN MAAKUNTANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

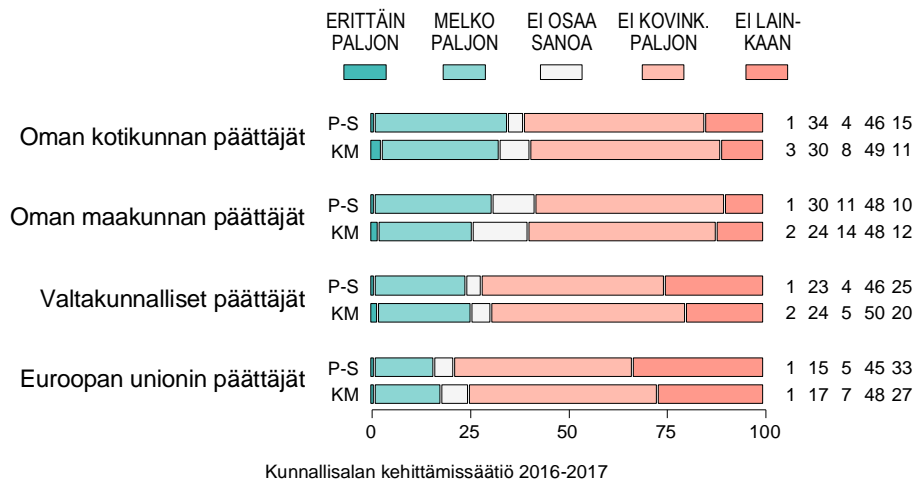
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 5-10. MISSÄ MÄÄRIN YLEENSÄ LUOTTA A PÄÄTTÄJIIN: POHJOIS-SAVO (%).

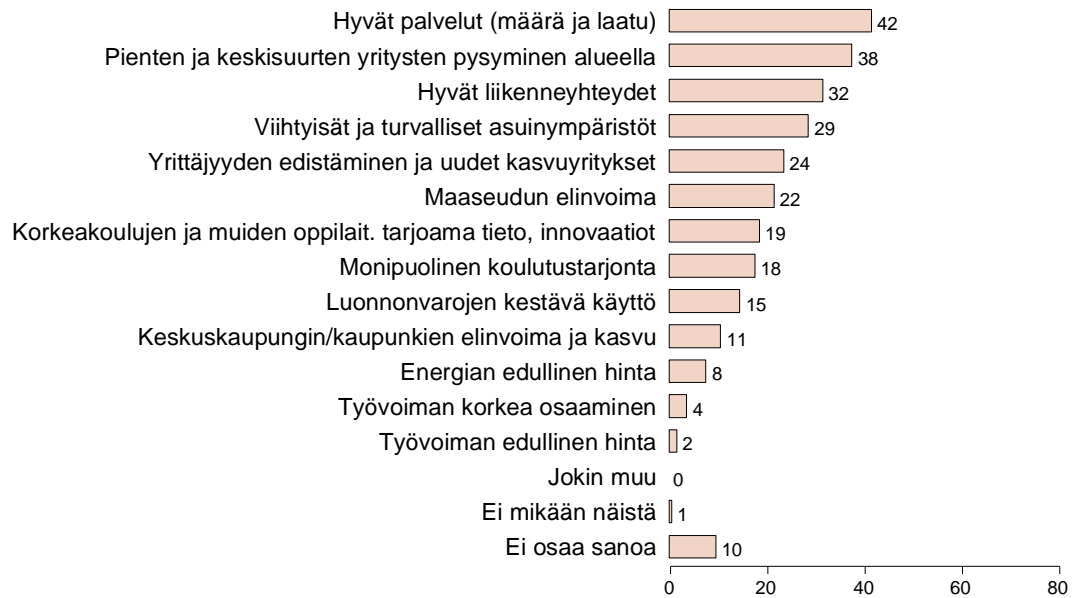

Kuvio 5-10v. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A PÄÄTTÄJIIN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

Kuvio 11-10. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KANNALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: POHJOIS-SAVO (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 11-10v. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KAN-
NALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: POHJOIS-SAVO vs. KOKO MAA (kuuluu kol-
men tärkeimmän joukkoon, %).

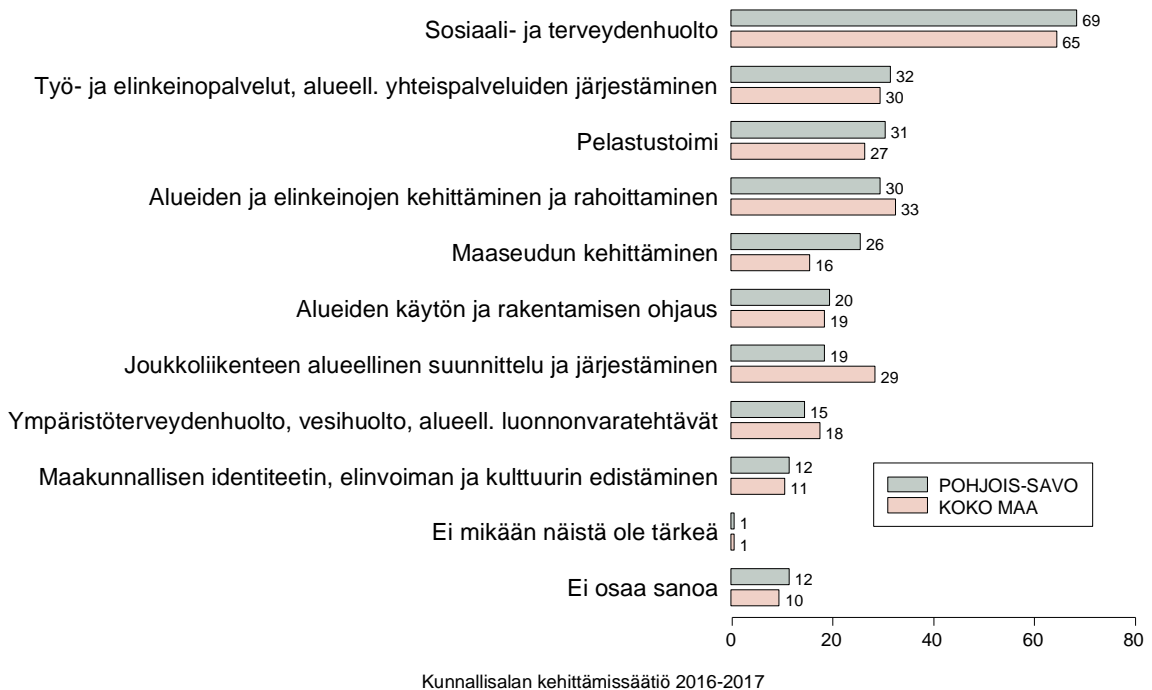
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 10-10. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: POHJOIS-SAVO (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

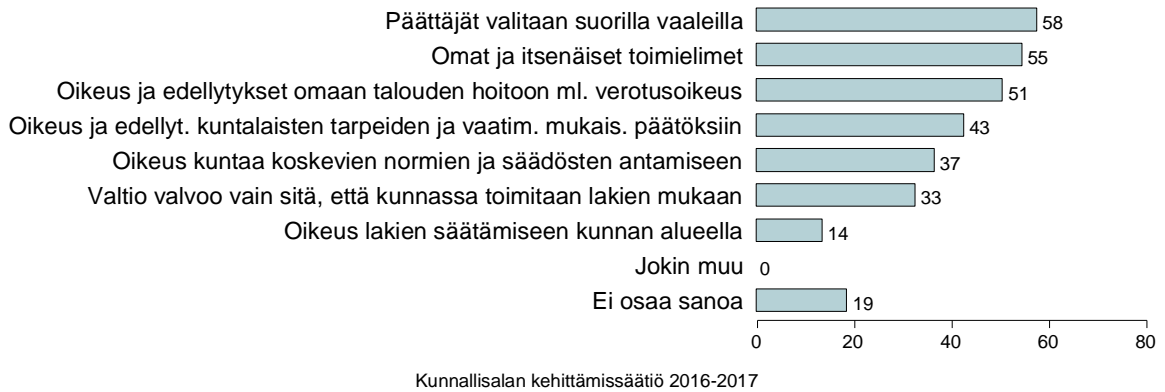

Kuvio 10-10v. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: POHJOIS-SAVO vs. KOKO MAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

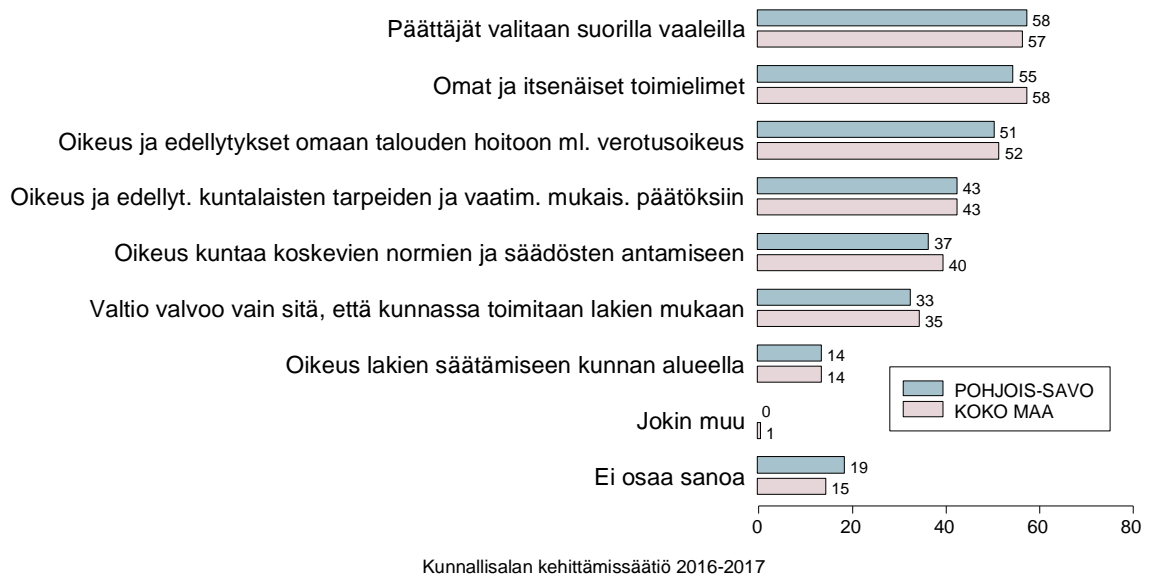

Kuvio 7-10. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJOIS-SAVO (%).

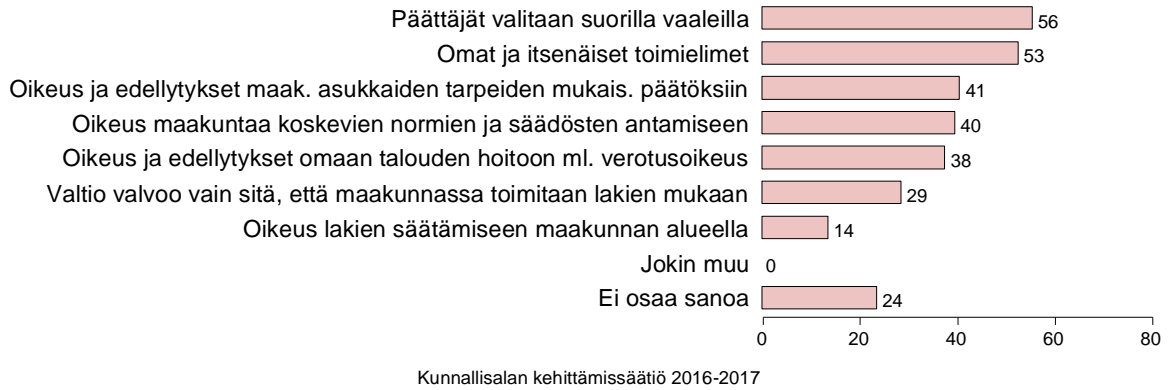

Kuvio 7-10v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJOIS-SAVO vs. KOKO MAA (%).

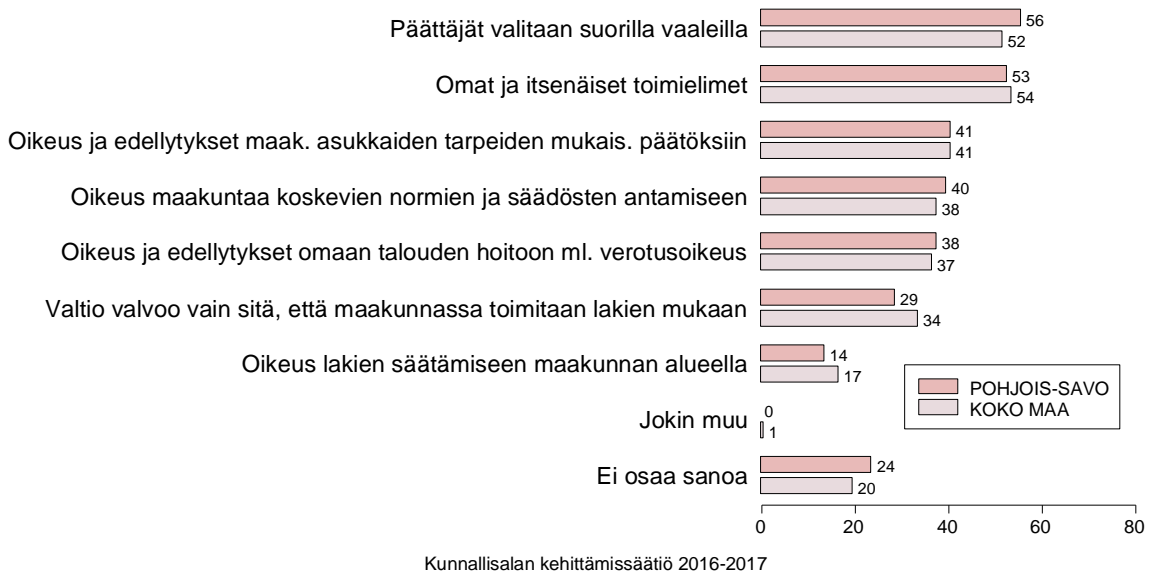

Kuvio 8-10. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJOIS-SAVO (%).

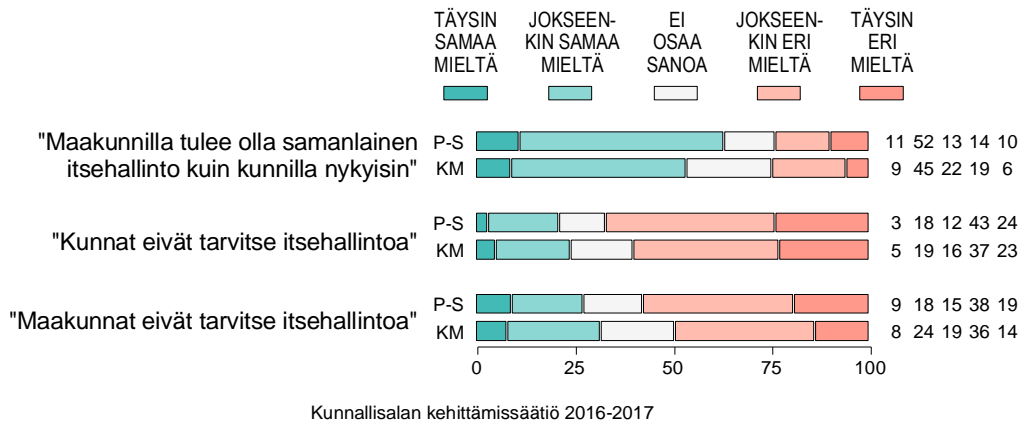

Kuvio 8-10v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: POHJOIS-SAVO vs. KOKO MAA (%).

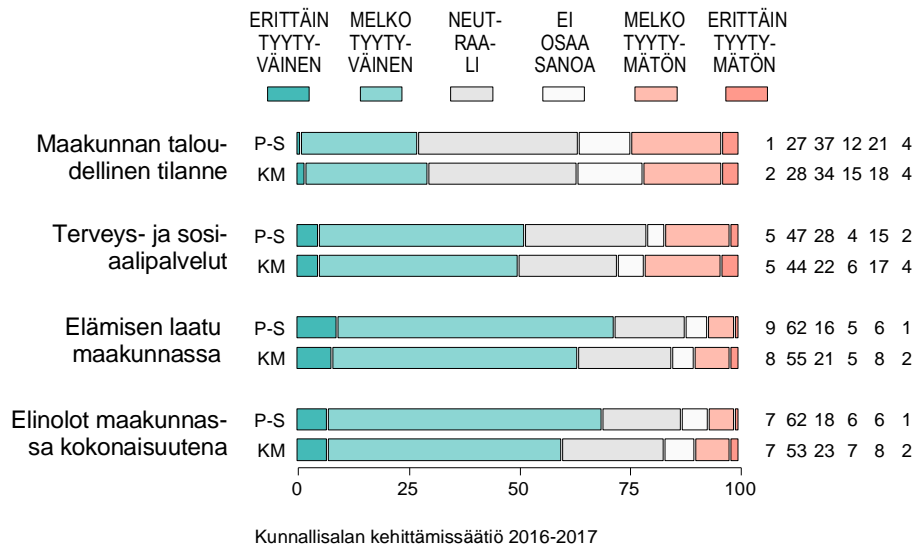

Kuvio 9-10v. SUHTAUTUMINEN ITSEHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

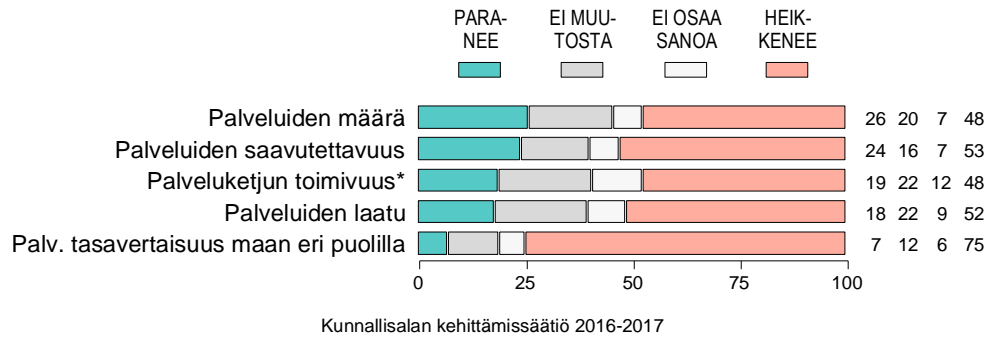

Kuvio 12-10v. MITEN TYYTYVÄINEN TAI TYYTYMÄTÖN ON SEURAAVIIN ASIOIHIN MAAKUNNASSAAN: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

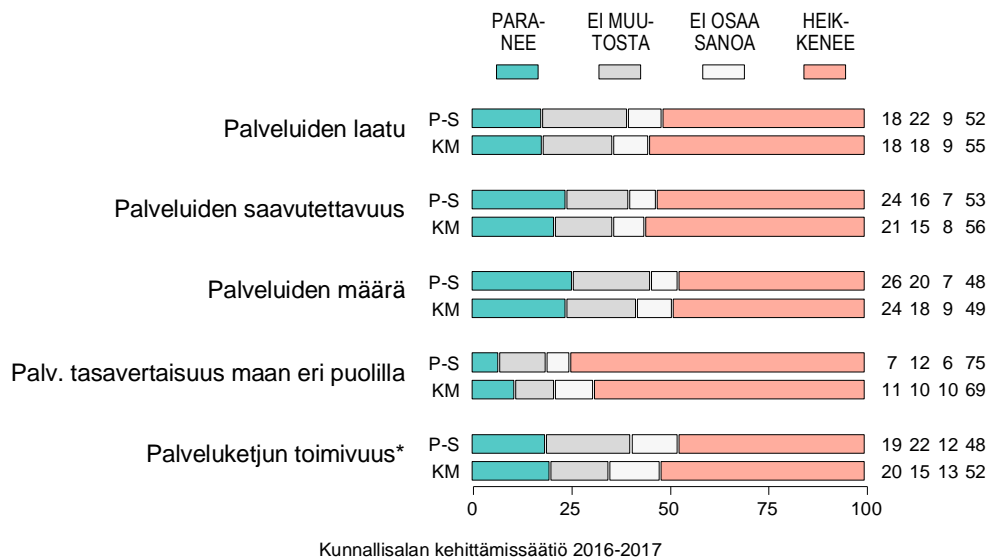

Kuvio 6-10. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: POHJOIS-SAVO (%).

*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin

Kuvio 6-10v. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: POHJOIS-SAVO (P-S) vs. KOKO MAA (KM, %).

*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin